

1. מיכאל פואה, יו"ר בוחרים במשפחה
התאנה 11 מצפה נטופה 1529500 - בעצמו
דוא"ל: mifo5649@gmail.com נייד: 056625023
2. יהודה פואה, מנכ"ל עמותת בצלמו – ארגון לזכויות אדם ברוח
יהודית
בני ישראל 11 עפולה - בעצמו
דוא"ל: puay10@gmail.com נייד: 0523114810
4. מיקל (מיכאל) לוי – יו"ר עמותת אבות למען צדק יקנעם עלית
רחוב האלונים 60
דוא"ל contact@father4justice.org נייד 0534700072 - בעצמו
5. פלוני
6. פלונית
ע"י מיכאל ליטווק
רח' דרך ארץ 24, חריש
דואל: mijaell22@gmail.com; טל': 054-7269862

העותרים

נגד

1. היועצת המשפטית לממשלה
2. שר הבריאות
3. היועצת המשפטית משרד הבריאות
4. ראש אכ"א, צה"ל
על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים ירושלים
טל': 073-3925590; פקס: 02-6467011

המשיבים

תגובה משלימה מטעם המשיבים

1. בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד מיום 21.7.24 ומיום 17.9.24, מוגשת בזאת תגובה משלימה מטעם המשיבים.

2. כזכור, עניינה של העתירה הוא כי המשיבים יתנו טעם: "מדוע לא יפעלו כל אחד בתחום סמכותו, כדי למנוע קצירת זרע באמצעות כריתת אשך, הנעשים בנפטרים בניגוד לחוק האנטומיה".

כעולה מן העתירה (ר' סעיפים א-ה בפתח העתירה), העותרים ביקשו מספר צווים על-תנאי ובהם טענות שונות הנוגעות להנחיית היועצת המשפטית לממשלה 1.2202 שעניינה "נטילת זרע לאחר המוות ושימוש בו" מיום 27.10.03 (להלן – **ההנחיה**), וכן להוראת שעה הנוגעת ל"נטילת (הנצלת) זרע לאחר המוות, שימור ושימוש בו – חרבות ברזל" המאפשרת כפי שמוסבר באתר משרד הבריאות: "לאשר נטילת זרע מנפטר גם לבקשת הורי הנפטר, מבלי להפנות אותם לבית המשפט, ובלבד שהם סבורים כי הפנייה לבית המשפט עלולה לסכל את אפשרות הנטילה נוכח חלוף הזמן ממועד הפטירה ולמעט במצבים שבהם ידוע על קיומם של בת/בן זוג או בן/בני משפחה שמתנגדים לנטילה או כאשר קיימת מחלוקת בין ההורים עצמם." (להלן – **הוראת השעה**).

3. ביום 6.3.24 ניתנה החלטת בית המשפט הנכבד (כב' השופט שטיין), לפיה "העתירה תועבר לתגובת המשיבים ביחס לשאלות אלה בלבד:
- א. האם האמור בהנחיה ובהוראת השעה נושא העתירה מנוגד לחוק האנטומיה והפתולוגיה, התשי"ג-1953, או לוקה בחוסר סמכות?
- ב. האם לעותרים יש זכות עמידה, כטענתם?"
- עוד קבע בית המשפט בהחלטתו כי "לאור מכלול הנסיבות, לא ראיתי לנכון ליתן סעד ארעי בעת הזאת".
4. ביום 21.4.24 הוגשה תגובה המקדמית מטעם המשיבים, אשר התייחסה לשתי השאלות שהוגדרו בהחלטתו האמורה של כב' השופט שטיין מיום 6.3.24. בתמצית, המשיבים טענו כי האמור בהנחיה, אשר פורסמה לפני למעלה מעשרים שנה, בתקופת כהונתו של היועץ המשפטי לממשלה דאז אליקים רובינשטיין, כמו גם בהוראת השעה, אינו עומד בסתירה לחוק האנטומיה והפתולוגיה, התשי"ג-1953 (להלן – **חוק האנטומיה**), ואינו לוקה בחוסר סמכות. לפיכך, נטען כי דין העתירה דן להידחות על הסף ולגופה, בהיעדר עילה להתערבות שיפוטית.
5. ביום 9.5.24 ניתנה החלטת כב' השופט שטיין לפיה:
1. על-פניו, עתירה זו לוקה בשיהוי כבד באשר היא תוקפת את הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.2202 מיום 27.10.2003, והוראת שעה שנגזרת ממנה – אחרי שבהנחיה זו נעשה שימוש נרחב בחיי המעשה ובהתדיינויות בבתי המשפט. כמו כן, עסקינן בעתירה ציבורית שעיקר מבוקשה הוא שלילת הפרוצדורה של נטילת זרע מאנשים אחרים, אשר לא צורפו כבעלי הדין.
 2. בהינתן עילות אלה לסילוק העתירה על הסף, אין זה מן הנמנע שהעתירה תסולק על הסף ללא דיון לגופם של דברים.
 3. מבלי לטעת ציפיות אצל העותרים, ונוכח השאלה המשפטית שעותרים אלה עוררו, הנני מחליט בכל זאת להעביר את העתירה לדיון בפני מותב תלתא. מותב זה יחליט בעילות הסף, וככל שיראה זאת לנכון, גם בשאר העניינים שעולים במסגרת העתירה."
6. יצוין, כי במסגרת ההליך הוגשו בקשות שונות להצטרפות מטעם מבקשים שונים, אשר חלקן נדחו. הבקשה האחרונה הוגשה על ידי הורים שכולים ובהתאם להחלטת כב' השופט עמית מיום 17.7.24 נקבע כי בקשת ההצטרפות תידון במהלך הדיון (להלן – **המבקשים להצטרף**).
7. ביום 18.8.24 התקיים דיון בעתירה בפני בית המשפט הנכבד (כב' השופטים: עמית, ברק-ארז ורון). במעמד הדיון נשמעו גם המבקשים להצטרף.
8. ביום 21.8.24 ניתנה החלטת בית המשפט לפיה "לאחר ששמענו את הטיעון בפנינו, התרשמנו כי יש מקום להתייחסות מקיפה יותר לשאלות שהעתירה מעלה. המשיבים יגישו תגובה מקדמית משלימה ובה יתייחסו, בין השאר, אף לסוגיות הבאות:

1. האם ניתנת או תינתן אפשרות להורים השכולים שהתקבלה הסכמתם לנטילת זרע מבנם המנוח לבטל את הסכמתם לכך על דרך קבורת הזרע או השמדתו בדרך אחרת.

2. מהו ההסבר שניתן להורים השכולים בעת שמוצגת להם האפשרות של נטילת הזרע מבנם המנוח, והאם נמסר להם כי קיימת אפשרות שכלל לא יוכל להיעשות בו שימוש. כמו כן יובהר האם ההסבר ופרטיו עוגנו בנוהל או הנחיות מסודרות.

3. האם ניתנה הדעת למצבים של חילוקי דעות בין ההורים השכולים לבת הזוג, ככל שהייתה כזו למנוח, ומדוע נעשית פנייה גם להורים וגם לבת הזוג (לנוכח העמדה הבסיסית בהנחיית היועצת המשפטית בנושא).

4. האם ניתנת אפשרות למסור הודעה מראש (בחיים) לרשויות ביחס לבחירה – שייעשה או שלא ייעשה – שימוש בזרע, כדי לצמצם את המקרים שבהם הורים שכולים מתבקשים להחליט בנושא בשעתם הקשה.

בנוסף לאמור לעיל יוכלו המשיבים להרחיב את התייחסותם ביחס לשאלות שעלו בדיון ובכלל זה ביחס לפרשנותו של חוק האנטומיה והפתולוגיה, התשי"ג-1953.

9. בטרם נידרש לשאלות בית המשפט הנכבד נבקש לעדכן אודות התפתחויות עובדתיות הנוגעות לעניין העולה בעתירה.

10. ראשית, נזכיר כי עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל, בעקבות פניות שהתקבלו במשרד הבריאות מבתי חולים וממשפחות של נפטרים בנושא נטילת זרע מנפטר, ובשל חשש שפניה לבית המשפט תאריך את הזמן הממושך ממילא בין המוות לבין נטילת הזרע מהנפטר ונטילת הזרע תסוכל, פנה משרד הבריאות לנציגי היועצת המשפטית לממשלה בכדי לבחון אפשרות לקבוע בהוראת שעה הסדר שיאפשר גם להורים של נפטרים (בדומה לבת זוג) לבצע נטילת זרע מיקיריהם ללא צורך באישור בית המשפט. נוכח לשון סעיף 24(ד) להנחיה המכפיף את הפנייה לבית המשפט ל"מגבלות הזמן" ומאחר שהסעיף אינו נוקט בלשון של חובה לפנות לבית המשפט, אלא "שאפה" – וזאת מתוך ראיית הנולד למצבים מורכבים והצורך בהכרעה מהירה של שלב הנטילה, בנסיבות הייחודיות של מצב החירום שהחל עם פרוץ המלחמה, ולאור כמות הנפטרים המשמעותית וההתארכות של הליך זיהוי הנפטרים, אישרה המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-חוקתי), אשר הוסמכה לכך על ידי היועצת המשפטית לממשלה, לבתי החולים לבצע נטילת זרע מנפטר גם לבקשת הורי הנפטר, מבלי להפנות אותם לבית המשפט, ובלבד שהם סבורים כי הפנייה לבית המשפט עלולה לסכל את אפשרות הנטילה נוכח חלוף הזמן ממועד הפטירה, ולמעט במצבים שבהם ידוע על קיומה של בת זוג המתנגדת לנטילה או ידוע על קיומו של בן משפחה המתנגד לנטילה (לפי סעיף 25(ב) להנחיה); או כאשר קיימת מחלוקת בין ההורים עצמם ביחס לנטילה.

כן הודגש בהוראה הזמנית כי זו מתייחסת לנטילת הזרע בלבד ואין בה כדי להשליך על סוגיית השימוש בזרע שתיבחן בנפרד ובמסגרת הליך משפטי כמקובל. בהמשך לכך הפיץ משרד הבריאות לבתי החולים ולגורמים הרלוונטיים במשטרה ובצבא את ההנחיה הזמנית ואת תנאיה, ולאחר מכן גם פרסם את הוראת השעה באתר משרד הבריאות. בנוסף הפיץ משרד הבריאות לבתי החולים ולגורמים הרלוונטיים בצבא טופס בקשה והסכמה ייעודית להליך בתקופת הוראת השעה.

11. בהמשך על מנת לוודא שהמצבים המורכבים אכן יובאו לפתחו של בית המשפט, עוד בשלב נטילת הזרע, התבקש משרד הבריאות לעדכן את הטופס הייעודי, כך שבמסגרתו יצהירו הורי הנפטר האם הנפטר היה בזוגיות בעת פטירתו, ואם כן, יפורטו הפרטים והאם ידועה להם על התנגדות לנטילה.

12. מאז פרוץ המלחמה ועד לחודש אוגוסט 2024 נערכה בחינה עיתית במשרד הבריאות בתיאום עם הייעוץ המשפטי לממשלה והוראת השעה הוארכה מידי חודש. בשלהי חודש אוגוסט, הנחתה המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורי-חוקתי), על דעת היועצת המשפטית לממשלה, כי ניתן להאריך את הוראת השעה כל עוד מצב המלחמה בעינו. בהתאם לכך, בשלב זה כעולה גם מפרסום הדברים באתר האינטרנט של משרד הבריאות, הוראת השעה תקפה כל עוד נמשך מצב הלחימה, כדלקמן: "בימי מלחמת 'חרבות ברזל', וכל עוד נמשך מצב הלחימה, יכולים בתי החולים לאשר נטילת זרע מנפטר גם לבקשת הורי הנפטר, מבלי להפנות אותם לבית המשפט, ובלבד שהם סבורים כי הפנייה לבית המשפט עלולה לסכל את אפשרות הנטילה נוכח חלוף הזמן ממועד הפטירה ולמעט במצבים שבהם ידוע על קיומם של בת/בן זוג או בן/בני משפחה שמתנגדים לנטילה או כאשר קיימת מחלוקת בין ההורים עצמם".

13. שנית, נבקש לעדכן, כי ביום 4.9.24 הגיש העותר 2 עתירה מינהלית לבית המשפט לעניינים מינהליים בירושלים (עת"מ 9821-09-24 יהודה אליהו פואה נ' משרד הבריאות והממונה על חופש המידע בצה"ל). בעתירה מבוקש להורות למשיבים לתת מענה מידי לבקשת חופש המידע שהוגשה על ידו ביום 13.3.24, שעניינה קבלת מספר מסמכים הנוגעים להליך נטילת הזרע ובכלל זאת לשאלות שהוצבו במסגרת ההליך דנן. על פי הנמסר מפרקליטות מחוז ירושלים, נכון למועד כתיבת שורות אלה דיון בעתירה המינהלית קבוע ביום 11.11.24 ועל המדינה להגיש תגובתה עובר למועד הדיון.

העתק העתירה המינהלית (ללא נספחיה) מצורף ומסומן מש/1.

התייחסות המשיבים להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 21.7.24

14. ביהמ"ש הנכבד הורה כי המשיבים יתייחסו לשורת שאלות, כדלקמן.
15. "האם ניתנת או תינתן אפשרות להורים השכולים שהתקבלה הסכמתם לנטילת זרע מבנם המנוח לבטל את הסכמתם לכך על דרך קבורת הזרע או השמדתו בדרך אחרת."
16. התשובה על כך בחיוב. מי שביקש את נטילת הזרע יכול כמובן לבקש את קבורתו או השמדתו בכל דרך אחרת. בתוך כך, יובהר, כי הפשרת הזרע והשמדתו היא פעולה שתוצאתה אינה הפיכה, ולכן במקרים של מחלוקת בקרב בני משפחת החלל (למשל בין ההורים השכולים לבין בת הזוג השכולה, או בין שני ההורים) יידרש צו של בית משפט לענייני משפחה כדי לבצע את פעולת השמדת הזרע או קבורתו.
- בהקשר זה יצוין, בהמשך לדיון שהתקיים בבית המשפט הנכבד בו נשמעו המבקשים להצטרף, ולמען תהא שלמות התמונה בפני בית המשפט הנכבד, כי באותו עניין הוגשה לבית המשפט לענייני משפחה בקשה משותפת מטעם הורי המנוח ובת זוגו לקבורת זרע המנוח ובית המשפט לענייני משפחה נתן פסיקתא בעניין ואישר את הבקשה.

"מהו ההסבר שניתן להורים השכולים בעת שמוצגת להם האפשרות של נטילת הזרע מבנם המנוח, והאם נמסר להם כי קיימת אפשרות שכלל לא יוכל להיעשות בו שימוש. כמו כן יובהר האם ההסבר ופרטיו עוגנו בנוהל או הנחיות מסודרות."

בסמוך לתחילת מלחמת חרבות ברזל גובש מסמך מסרים אותם מודיעי הנפגעים נדרשים להעביר בעל פה למשפחות חללי צה"ל בכל הנוגע לנטילת זרע של חלל שנפטר. עדכון בני משפחת המנוח באפשרות להנצלת זרע נעשית ע"י מודיעי הנפגעים כיון שהם אלו שבאפשרותם לקבל את התייחסות בני המשפחה בהקדם האפשרי, באופן שלא יכשיל את סיכויי הנטילה. לשם כך, גובש דף המסרים שהוא מסמך פנימי מנחה, אשר לא נמסר למשפחות השכולות, ומטרתו להעמיד לרשות מודיעי הנפגעים הסבר בדבר האפשרות של הליך הנצלת הזרע. על יסוד האמור בדף המסרים, מתווכים מודיעי הנפגעים בעל פה את האפשרות בדבר הנצלת זרע, וזאת בצורה פשוטה, בהירה ורגישה, בהתאם להנחיות של משרד המשפטים ומשרד הבריאות האמונים על הנושא. יצוין כי במהלך המלחמה (טרם הדיון שהתקיים בפני בית המשפט הנכבד וללא קשר להגשת העתירה), ובהנחיית משרד הבריאות ומשרד המשפטים, עודכן דף המסרים לשם הבהרת הדברים.

בתוך כך יובהר, ובהתייחס לשאלת בית המשפט הנכבד, כי במסגרת יידוע המשפחה השכולה בדבר האפשרות של הליך נטילת זרע ושימורו – מונחים מודיעי הנפגעים בדף המסרים להסביר לבת הזוג, או במקרים שבהם החלל היה רווק, להוריו, את ההוראות הרלוונטיות בדבר התהליך. כך מוסבר, כי בת זוג של נפטר רשאית לבקש ליטול את הזרע לאחר מותו ללא צורך בפניה לבית המשפט, למעט במצבים שבהם יש התנגדות של בן משפחה להליך הנטילה, שאז נדרש אישור מטעם בית המשפט. כן מוסברת למשפחות השכולות כי בהתאם להוראת השעה התקפה בזמן מלחמת חרבות ברזל, ולפיה גם הוריו של מנוח יכולים לבקש ליטול זרע ללא צורך באישור בית המשפט, זאת למעט מצבים שבהם ידוע על קיומה של בת זוג המתנגדת לנטילה, ידוע על קיומו של בן משפחה המתנגד לנטילה, או כאשר קיימת מחלוקת בין ההורים עצמם ביחס לנטילה.

כן מוסבר, כי אישור לביצוע הליך הנטילה ושימור הזרע אינו מהווה אישור לשימוש בזרע לשם הולדת ילד מזרעו של הנפטר, ולצורך כך נדרשת בכל מקרה פניה מתאימה לבית המשפט לענייני משפחה, אשר בסמכותו לבחון את רצונו המשותף של הנפטר להביא צאצא לעולם מזרעו לאחר מותו בהתאם למבחנים שהותוו בפסיקה. נוסף על האמור, מודיעי הנפגעים מונחים להתייחס גם לעובדה שהסיכוי למציאת זרע חי בנפטר קשורה באופן הדוק למרווח הזמן שבין מועד הפטירה לבין ביצוע ההליך, וכי מדובר בפעולה פולשנית המתבצעת בבית החולים. כן מוסבר למשפחות כי קיימת מורכבות הלכתית ביחס לנטילת זרע מנפטר, וכי המשפחה רשאית להתייעץ עם גורם הלכתי בטרם קבלת החלטה על ביצוע הנטילה.

העתק דף המסרים מצורף ומסומן מש/2.

ככל שהתקבלה ההסכמה להליך לנטילת זרע, וזאת לאחר שכאמור, מודיעי הנפגעים הסביר את כל המורכבויות העולות מן הסוגייה, אזי הגורם הרלוונטי (בת הזוג או ההורים לפי המצב המשפחתי) מתבקש לחתום על טופס משרד הבריאות - טופס בקשה לנטילה והקפאת זרע לאחר המוות במלחמת חרבות ברזל (נספח מש/2 לתגובה המקדמית).

19. "האם ניתנה הדעת למצבים של חילוקי דעות בין ההורים השכולים לבת הזוג, ככל שהייתה כזו למנות, ומדוע נעשית פנייה גם להורים וגם לבת הזוג (לנוכח העמדה הבסיסית בהנחיית היועצת המשפטית בנושא).".

כפי שתואר לעיל, בהתאם לדף המסרים, הפניה על ידי מודיעי הנפגעים לא נעשית גם להורים וגם לבת הזוג כפי שמניחה השאלה. הפניה נערכה לאחד מהם: בראש וראשונה לבת הזוג (ככל שישנה), ורק בהעדר בת הזוג נערכה הפניה להורים, בהתאם לעמדה הבסיסית בהנחיה כמו גם בהוראת השעה. עם זאת, במצב דברים מורכב בו אין תשובה ברורה לשאלה אם קיימת בת זוג או מה טיב הקשר ביניהם, ההודעה (שצריכה להיעשות במהירות הנדרשת בשל הסיטואציה ובתוך שעות ספורות) תעשה כתלות בנסיבות העובדתיות של כל משפחה כפי שהיא ידועה למודיעי הנפגעים בשעות לאחר הפטירה, בין היתר גם בשים לב לאינדיקציות המתקבלות עם הודעת הפטירה. מכל מקום, ניתנה הדעת לסיטואציה של חילוקי דעות בין בני המשפחה, וככל שמתעורר ספק כלשהו בעניין אצל מודיעי הנפגעים או שמתעוררת מחלוקת בין בני משפחה ביחס לנטילת הזרע בפני מודיעי הנפגעים – צה"ל מפנה את בני המשפחה להגיש בקשה לבית המשפט לענייני משפחה.

20. "האם ניתנת אפשרות כיום למסור הודעה מראש (בחיים) לרשויות ביחס לבחירה – שייעשה או שלא ייעשה – שימוש בזרע, כדי לצמצם את המקרים שבהם הורים שכולים מתבקשים להחליט בנושא בשעתם הקשה."

21. תחילה נציין, כי בכל הנוגע למי שמפקיד זרע בחייו, חוזר מנכ"ל משרד הבריאות בדבר ניהול בנק הזרע (מס' 20/2007) משנת 2007 כולל הוראות בעניין הסכמתו של מפקיד הזרע לעשות שימוש בזרע במקרה של פטירה (ר' סעיף 27 לחוזר המנכ"ל), כאשר בטופס הנלווה ישנה אפשרות להתנגד לעשות שימוש בזרע או להסכים לעשות שימוש בזרע "לצורך טיפולי פוריות לבת זוגי". הטופס נשמר בבנק הזרע.

העתק טופס מבנק הזרע מצ"ב ומסומן מש/3.

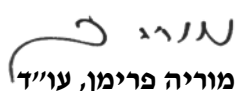
22. אשר למי שלא הפקיד זרע בחייו – לא קיים מנגנון ייעודי בדבר הודעה לרשויות ביחס לנטילה או שימוש שייעשה או שלא יעשה בזרע. ואולם, מטבע הדברים, כל אדם רשאי להותיר אחריו הוראות כתובות ככל שהוא רואה לנכון, והללו יכולות להוות אינדיקציה משמעותית במסגרת התחקות אחר רצון הנפטר בהתאם להנחיה.

בהתייחס לשאלת בית המשפט הנכבד ביחס להודעה מסודרת לרשויות מראש באשר לבחירה של השימוש בזרע – לעמדת המשיבים מדובר בסוגיה רגישה, כבדת משקל החובקת שאלות חברתיות וערכיות מורכבות, המצריכה הסדרה בחקיקה ראשית (ר' והשוו: בע"מ 7141/15 **פלונית נ' פלונית** (12.12.16); בג"ץ 4077/12 **פלונית נ' משרד הבריאות**, פסקה ס"ח לפסק-דינו של השופט (כתוארו אז) א' רובינשטיין, פסקה 33 לחוות דעתה של השופטת ד' ברק-ארז (5.2.13)). לעניין זה נזכיר, כפי שהוסבר בתגובה המקדמית, בכל הנוגע להנחיית היועצת המשפטית לממשלה בעניין נטילת זרע לאחר המוות ושימוש בו – הרי שזו גובשה לפני למעלה מ-20 שנה (בתקופת כהונתו של היועץ המשפטי לממשלה א' רובינשטיין) אגב הצורך לגבש עמדה לגבי מספר מקרים אשר עמדו בפני בתי המשפט לענייני משפחה (ר' האמור בסעיפים 11-13 לתגובה המקדמית וסעיפים 24-27 ביחס לפסיקת בית המשפט הנכבד ויישומה של ההנחיה בעשרים השנה האחרונות).

23. למען שלמות התמונה יצוין, כפי שגם עלה בדיון שהתקיים בפני בית המשפט הנכבד, בשנת 2022 ובהמשך בשנת 2023 קודמה הצעת חוק פרטית - הצעת חוק שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה (פ/2867/25) (להלן – הצעת החוק הפרטית). בעניין הצעת החוק הפרטית התקיימו מספר דיונים בוועדת הבריאות (הן לפני פרוץ מלחמת חרבות ברזל והן לאחריה). במסגרת דיונים אלו נשמעו גורמים ממשלתיים רבים וכן נשמעו גורמים נוספים, הן גורמים התומכים בהצעת החוק והן כאלו המתנגדים לה. בסופו של יום, ההצעה לא הבשילה לכדי חקיקה, והליכי החקיקה נעצרו.
24. כעולה מהפרוטוקולים של הדיונים שהתקיימו בוועדת הבריאות של הכנסת, במסגרת הליכי החקיקה התעורר דיון ביחס לשאלת הקמת מאגר ממשלתי ייעודי בנוגע להסכמה או אי הסכמה לנטילה ושימוש בזרע של נפטרים (שלא הפקידו זרע בחייהם).
- יובהר, כי במסגרת דיונים אלו, התעוררו קשיים משמעותיים בין היתר בכל הנוגע למאגר מעין זה. כעולה מפרוטוקול דיון ועדת הבריאות מיום 17.1.24, בהמשך לדיונים שהתקיימו בוועדה, נערך שיח נוסף בין נציגי הוועדה (חה"כ מרב בן ארי והייעוץ המשפטי) ונציגי משרדי הבריאות והמשפטים, בין היתר, בסוגיה זו. בתוך כך, עמדת משרד הבריאות הייתה כי המשרד אינו הגורם המתאים לנהל מאגר מסוג זה, שכן בשונה ממאגר הנוגע לתרומות איברים, לא מדובר במאגר שתכליתו היא מתן טיפול רפואי מציל חיים. עוד יצוין למען הסדר הטוב בהקשר זה, כי במסגרת הליכי החקיקה הובעה עמדת צה"ל ומשרד הביטחון לפיה אין מקום להקמת מאגר צה"לי ייעודי לחיילים בנושא זה בנפרד מההסדר שיחול במדינה(ר') למשל: דברי נציג יועמ"ש משרד הביטחון בדיון מיום 19.12.23 בעמ' 31-32). כמו כן, הועלו קשיים רוחביים בדבר קיומו של מאגר ממשלתי כאמור, והאחריות אשר תוטל בעניין זה על המדינה.
25. מכל מקום, בסופו של יום הצעת חוק פרטית זו לא הבשילה לכדי חקיקה מטעמים שונים, אשר עיקרם היקף בחינת רצון המת – במבט צופה עתיד וכן ביחס להוראת שעה. עיון בפרוטוקולים של הדיונים שנערכו בה, מעיד על מורכבות הסוגיה, הרבדים והנדבכים השונים שהיא מעלה.
26. טרם חתימה, ובהתייחס להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 21.7.24, אשר להוראות חוק האנטומיה ופרשנותו, יבקשו המשיבים להפנות את בית המשפט הנכבד לאמור בתגובתם המקדמית לעניין זה, אשר עסקה בעיקרה ובאופן ממוקד בשאלה זו, בהתאם להחלטת כב' השופט שטיין עם תחילת ההליך. כאמור, לעמדת המשיבים, כמפורט בתגובה המקדמית היא כי האמור בהנחיה, אשר פורסמה לפני למעלה מעשרים שנה, בתקופת כהונתו של היועץ המשפטי לממשלה דאז אליקים רובינשטיין, ונדונה לא אחת בפני בית המשפט הנכבד וכן האמור בהוראת השעה, אינו עומד בסתירה לחוק האנטומיה והפתולוגיה, התשי"ג-1953, ואינו לוקה בחוסר סמכות.
27. משכך ישובו המשיבים על עמדתם כי דין העתירה להידחות.
28. העובדות המפורטות בתגובה משלימה זו הנוגעות למשרד הבריאות נתמכות בתצהיר מטעם טליה אלדר-גבע, מנהלת המחלקה לפיריון והולדה במשרד הבריאות; העובדות המפורטות בתגובה משלימה זו הנוגעות לצה"ל נתמכות בתצהיר מטעם סא"ל נטלי ברדה, רע"ן נפגעים בצה"ל.

היום, ח' בתשרי תשפ"ה

10 אוקטובר 2024

מוריה פרימן, עו"ד

תצהיר

אני הח"מ, טליה אלדר-גבע, מצהיר/ה בזאת כלהלן:

1. אני משמש/ת בתפקיד מנהלת המחלקה לפריון והולדה במשרד הבריאות.
2. תצהירי זה ניתן לתמיכה בתגובה המשלימה מטעם המשיבים בתיק בג"ץ 1893/24 פואה נ' היועצת המשפטית לממשלה (להלן – "התגובה המשלימה").
3. העובדות המפורטות בתגובה המשלימה זו הנוגעות למשרד הבריאות הן אמת למיטב ידיעתי ואמונתי.
4. זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

אישור

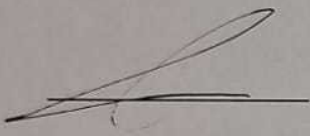
אני הח"מ, סיילי אברמוביץ, עו"ד, מאשר/ת בזה כי ביום 24.10.10 הופיע/ה בפני א"ר אולג - אבא, המוכר/ת לי אישית, ולאחר שהזהרתיו/ה כי עליו/ה לומר את האמת, שאם לא י/תעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, חתמה בפני על תצהירו/ה.

י"רלי אברמוביץ, עו"ד
י"רלי אברמוביץ

תצהיר

אני הח"מ, רן חסון, מצהיר/ה בזאת כלהלן:

1. אני משמש/ת בתפקיד ראש בצה"ל.
2. תצהירי זה ניתן לתמיכה בתגובה המשלימה מטעם המשיבים בתיק בג"ץ 1893/24 פואה נ' היועצת המשפטית לממשלה (להלן – "התגובה המשלימה").
3. העובדות המפורטות בתגובה המשלימה זו הנוגעות לצה"ל הן אמת למיטב ידיעתי ואמונתי.
4. זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

אישור

אני הח"מ, דניאל חסון, עו"ד, מאשר/ת בזה כי ביום 8.10.2024 הופיע/ה בפני א. ב. ד., (המוכר/ת לי אישית) ולאחר שהזהרתיו/ה כי עליו/ה לומר את האמת, שאם לא מתעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, חתמה בפני על תצהירו/ה.

דניאל חסון עו"ד
מ"ר 70058

תוכן עניינים

מס'	שם הנספח	עמ'
מש/1	העתק העתירה המינהלית ללא נספחים	12
מש/2	העתק דף המסרים	20
מש/3	העתק טופס מבנק הזרע	23

נספח מש/1

העתק העתירה המינהלית ללא נספחים

עמ' 12

עת"מ-

בבית המשפט המחוזי בירושלים

בשבתו כבית המשפט לעניינים מנהליים

בעניין: עתירה על-פי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998

העותרים: 1. עו"ד יהודה פואה מנכ"ל עמותת בצלמו ת.ז. 036989986

בני ישראל 7/30 עפולה נייד 0523114810 דוא"ל puay10@gmail.com

2. עמותת בצלמו ארגון זכויות אדם ברוח יהודית (ע"ר) 580622041

ממצפה נטופה ד.ג. גליל תחתון מיקוד 1529500 פקס: 077-4448311

דוא"ל: info@btsalmo.org.il

ע"י ב"כ עו"ד מיכאל ליטווק מ.ר. 77384 ועו"ד יהודה פואה מ.ר. 98068

מרחוב דרך ארץ 24, חריש 3786100

פקס: 0773183141, דוא"ל mijaell22@gmail.com

נייד: 054-7269862

-נגד-

1. מדינת ישראל - משרד הבריאות

2. תא"ל דניאל הגרי – הממונה על חופש המידע צה"ל.

ע"י פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)

רחוב מח"ל 7 (קומה 1), מעלות דפנה, ירושלים.

ת.ד. 49333, מיקוד: 9149301.

דוא"ל: ez-jer@justice.gov.il

עתירה מנהלית

[על-פי חוק חופש המידע, התשנ"ח - 1998]

מוגשת בזה עתירה ולפיה בית המשפט מתבקש להורות למשיבים לתת מענה מידי לבקשת חופש

המידע שהגיש העותר ביום: 13/03/2024: סמוכין 411820

תמצית העתירה:

1. העותר 1 הינו מנכ"ל עותרת 2 עמותת בצלמו ארגון זכויות אדם ברוח יהודית.
 2. העותרת 2 הינה עמותה הפועלת ללא כוונות רווח על מנת להגן על זכויות האדם ברוח יהודית. ומנהלת מאבק ארוך על השמירה על זכותם של ילדים להורים טבעיים ומניעת פגיעה בנפטרים ע"י נתיחת גופם. העותרת שינתה את שמה לאחרונה ולכן במסמכים רבים מופיעה בשמה הקודם "מוסרי ארגון זכויות אדם יהודי (ע"ר)"
 3. בקשת חופש המידע נשוא העתירה נעשתה על ידי העותרים במסגרת פעילותם להגנת ילודים מפני מצב בו הם יולדו יתומים מאב. ובצורה מסוימת גם מאם. וכן להגנה על נפטרים מפני נתיחת גופם ללא הסכמתם. בנוסף לכך פגיעה בנפטרים שיהפכו לאבות ללא הסכמתם. כמו כן העותרים פועלים להגן על ההורים השכולים המוטעים ע"י המשיבים לחשוב כי יש באפשרותם להשתמש בזרע שיכרתו מבנם שנהרג למרות שבמציאות לא תהיה להם אפשרות לשימוש כזה והזרע יוקפא לעד.
 4. במסגרת פעילותם השתתפו העותרים בשבעה דיונים בוועדת הבריאות של הכנסת בעניין חוק שנועד להכשיר נתיחת מת ללא הסכמת הנפטר ושימוש בזרעו לבקשת הוריו. כמו כן עותר 1 הגיש עתירה בעניין זה בבג"צ 1893-24
 5. בקשת חופש המידע נועדה לשפוך אור על המסד העובדתי. הקשור לפעילותו זו.
- מצ"ב בנספח 1 העתק בקשת חופש המידע שהוגשה ע"י העותרים.**
6. המשיבים לא נתנו מענה לבקשת חופש המידע נשוא העתירה גם לאחר חלוף המועד המקסימלי הניתן בחוק - 120 יום. בית המשפט מתבקש לחירות למשיבים ליתן מענה לבקשה בהתאם לחוק.
 7. העותרים פנו לממונה על חופש המידע הארצי על מנת שיגרום למשיבים להשיב אך למרות פנייתו המשיבים לא ענו לבקשת חופש המידע. והממונה הכריז על המשיבים כגוף המפר את חוראות חופש המידע.

סמכות בית המשפט

8. עתירה זו מוגשת בהתאם לחוק בתי המשפט המנהליים תש"ס – 2000 בסעיף 5. (1) והתוספת הראשונה בסעיף 2 בו נקבע: "בית משפט זה ידון בהחלטה של רשות לפי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998". הסמכות המקומית נקבעה לפי מקום המשיבה 1.

העובדות הנצרכות לביסוס עתירה זו.

9. ביום 13/3/2024 הגיש העותר בקשה לחופש המידע בה התבקשה המשיבה לתת את המידע הבא:
1. אבקש לקבל את המסמך עליו מחתימים את הורי הנפטר או את בת הזוג של הנפטר בטרם מבצעים כריתת אשך או מבצעים הנצלת זרע מהנפטר.
2. אבקש את הפרוטוקולים ששימשו את צה"ל על מנת

ליידע את משפחות הנפטרים על פטירת בנם / בן זוגם.

3. .אבקש לקבל את ההוראות שמקבלים קציני הנפגעים בעניין הודעה למשפחות על האפשרות לקצור זרע. ואת ההוראות בדבר הביצוע של ההליך.

4. . אבקש את ההוראות של הרבנות הצבאית בדבר פגיעה

במת באופן של כריתת אשך ואת הוראות הרבנות בעניין

חילול שבת לצורך "הנצלת זרע" לגבי נטילת זרע מנפטרים שבוצעו

בישראל מתחילת 2023 ועד מועד המענה לבקשה."

- העתק הבקשה שהוגשה מצ"ב כנספח 1

10. בתום 28 יום מהגשת הבקשה ביקשו המשיבים תוספת זמן של 30 יום. מכתב המשיבים מיום 11/04/2024.

- העתק המכתב מצ"ב כנספח 2.

11. בתום כ 90 יום שהעותרים ראו שהמשיבים לא עונים לבקשה הם שלחו מכתב ובו תזכורת כי עליהם להשיב לבקשה ושאלם לא יעשו כן תוגש עתירה זו.

- העתק המכתב מצ"ב כנספח 3.

12. ביום ט' תמוז תשפ"ד יום שני 15 יולי 2024 חגיש העותר תלונה כנגד המשיבים ליחידה הממשלתית לחופש המידע.

- העתק אישור ההגשה של התלונה מצ"ב כנספח 4.

13. ביום ד' אב תשפ"ד 8.8.24 לאחר שהמשיבים לא השיבו לתלונה שנשלחה להם ע"י היחידה הממשלתית לחופש המידע. היחידה הממשלתית לחופש המידע שלחה טיוטת החלטה בכפוף לשימוע לעותר ולמשיבים.

- העתק טיוטת ההחלטה שנשלחה ע"י היחידה לעותר ולמשיבים ביום ד' אב

תשפ"ד 8.8.24 מצ"ב כנספח 5.

14. ביום י"ז באב תשפ"ד 21.8.24 סגן ראש היחידה הממשלתית לחופש המידע השיב לעותרים כי למרות פניותיו המשיבה לא תיקנה את הליקוי ועל כן הוא מפרסם את שמה של המשיבה כמי שמפירה את ההנחיות ולא תיקנה את הליקויים שנשלחו אליהן.

- העתק ההודעה מצ"ב כנספח 6 מיום 21.8.24.

הרקע המשפטי:

15. חשיבותה של הזכות לקבל מידע אמין מלא ומדויק מהרשויות הציבוריות הינה נגזרת של חופש הביטוי ועל כן הוכר מעמדה כמעמד של זכות יסוד בשיטת המשפט בישראל. יתרה מזאת, זכות זו היא אבן היסוד במלחמה נגד השחיתות, שכן "אור השמש הוא המסחר הטוב ביותר, ואור המנורה הוא השוטר היעיל ביותר", כפי שקבע השופט העליון האמריקאי לואי ברנדייס. כך גם קבע בית המשפט העליון בע"מ 9135/03 **המועצה להשכלה גבוהה נ' הוצאת עיתון הארץ**, פ"ד (4) 217 (2006) בעמוד 230, כדלקמן:

"הזכות לקבלת מידע על פעילותן של רשויות ציבוריות היא מאבני היסוד של חברה חופשית. היא נוגעת לעצם קיומו של המשטר הדמוקרטי, היא מזינה את חירות

הביטוי וניזונה ממנה, והיא משקפת את התפיסה המשפטית שלפיה הרשות כנאמן הציבור מחויבת לדאוג לציבור ולא לעצמה במילוי תפקידיה..."

16. כמו כן, בעמ"מ 398/07 התנועה לחופש המידע נ' מדינת ישראל - רשות המיסים, נקבע:

"הזכות למידע מהווה כלי מרכזי לפיקוח על תקינות פעולותיה של הרשות הציבורית ולחבטת הגשמת עקרונות המשטר הדמוקרטי. בהיבט זה, חופש מידע הוא תנאי חשוב ומהותי ליכולתו של הציבור לבקר את הרשויות הציבוריות. הוא יוצר שקיפות באשר למדיניותה של הרשות ובאשר להחלטותיה ולדרכי פעולתה, וזו, מחד גיסא מאפשרת לציבור להתחקות אחר אופן פעולת הרשות ולבקר, ומאידך גיסא יש בה כדי לגרום אף לרשות עצמה לשפר את פעולתה ביודעה כי היא חשופה באופן תמידי לעינו הביקורתית של הציבור. אכן, במובן זה, הזכות לחופש מידע הינה בעלת תרומה מכרעת ל-היגיינה הציבורית ולשיפור איכותה של פעולת הרשות".

ושם בהמשך:

"הנה כי כן, זכות הציבור לדעת עומדת בזכות עצמה כזכות בעלת חשיבות עילאית, ולא רק זאת, אלא שמחווה היא גם אמצעי להגשמתן של זכויות אחרות ואינטרסים ציבוריים נוספים, בבחינת "בסיס עליו ניתן לבנות, במשטר דמוקרטי, תרבות של זכויות" (ברק, חופש המידע, בעמ' 97).

17. באמצעות חוק חופש המידע עיגן המחוקק בחוק כתוב את מעמדה של הזכות לחופש המידע, כפי שהוכרה והתגבשה בפסיקה במהלך השנים שטרם חקיקת החוק. חוק חופש המידע קובע בסעיף 1:

18. "לכל אזרח ישראלי או תושב, הזכות לקבל מידע מרשות ציבורית, בהתאם לחוראות חוק זה."

חשיבות המידע המבוקש:

19. העותר 1 עוסק כבר שנים בנושא "זכותם של ילדים להורים טבעיים" ואף הגיש בעניין זה מספר עתירות לבג"צ כמו כן העותר עוסק גם בהגנה על גופם של נפטרים וגם בעניין זה הגיש עתירה לבג"צ הכל כמפורט להלן.

20. במסגרת עתירה שהגיש העותר לבג"צ 909/20 פואה נ' מנהל בתי המשפט נפסק כי על המדינה לנהל רישום של תרומות הביצית כפי שנקבע בחוק.

21. בעקבות עתירת העותר לבג"צ 4424/20 פואה נ' מדינת ישראל הקימה המדינה מאגר רישום ארצי לילדי תרומת הזרע מתוך מטרה לצמצם את האפשרות לנישואי אחים.

22. בעקבות עתירת העותר לבג"צ 3676/21 פואה נ' פרפסור חזי לוי מנכ"ל משרד הבריאות הורה בית המשפט העליון למדינה לטייב את הנהלים של תרומות הזרע.

23. בעקבות עתירת העותר לבג"צ 76-21 פואה נ' משרד הבריאות שונו הנחיות פרקליט המדינה בעניין ניתוחי מתים הנחיה 13.2 – חוק חקירת סיבות המוות והגשת בקשה לנתיחת גופה שעודכנה ביום ט' באדר תשפ"א 21.2.21..

24. העותר השתתף בשבעה דיונים בוועדת הבריאות של הכנסת בעניין חוק שנועד להכשיר נתיחת מת ללא הסכמת הנפטר ושימוש בזרעו לבקשת הוריו. כמו כן עותר 1 הגיש עתירה

בעניין זה בבג"צ 1893-24 במסגרת העתירה לבג"צ הובאו דפי הרקע שהעותר אסף על מנת להגיע למלוא המסד העובדתי של השאלות הנוגעות לכריתת אשך של נפטר ללא הסכמתו.

25. בעקבות העתירה בג"צ הורה למשיבים להשיב על שאלות רבות בנוגע להתנהלותם מול המשפחות השכולות.

- מצ"ב החלטה בבג"צ 1893-24 מיום 21.7.24 בנספח 7.

26. בקשת חופש המידע העומדת בבסיס עתירה זו מבקשת לחשוף מידע קריטי שישפוך אור על שאלות רבות העומדות בבסיס העתירה לבג"צ בבסיס הצעת החוק ובבסיס הדיון הציבורי שמתקיים בעניין.

הטענות

27. העותרים יטענו כי המשיבים לא מלאו את חובתם החוקית ליתן מענה לבקשת חופש המידע על אף חלוף זמן רב מהמועדים הקבועים בחוק וגם לאחר התערבות היחידה הממשלתית ליישום חוק חופש המידע, המשיבים הוכרזו ע"י היחידה כגוף מפר כמפורט בנספח 6. העותרים מבקשים מבית המשפט ליתן צו המורה למשיבים לתת את כל המידע שיש בידם בהתאם לבקשת חופש המידע שהוגשה באמצעות העותרים וצורפה בנספח 1. 28. העותרים יטענו כי מדובר בסוגיה בעלת חשיבות ציבורית מהמעלה הראשונה העוסקת בזכויות הבסיסיות ביותר הנוגעות לזכותו של אדם לאבא חי ובזכות של אדם שלא ישחיתו על גופו לאחר מותו. ובזכות של אדם שלא יוצרו ממנו יתומים. ובזכות של הורי חיילים שלא יפגעו בהם בשעתם חקשה כאשר מודיעים להם שבנם נהרג ומטעים אותם לחשוב שאם ישחיתו את גופתו של בנם הם יוכלו להשתמש בזרעו למרות שהדבר לא נכון.

29. העותרים יטענו כי המידע המבוקש רלוונטי על מנת להבין את היקף התופעה ואת התנהלות הצבא מול המשפחות השכולות בשעת כאבם. במיוחד לאור העובדה שמדובר בהוראות שעה חדשות וחדשניות לכל הדעות. וכפי שניתן לראות מהחלטת בג"צ המצורפת בנספח 7 הדברים מעלים שאלות קשות אך על מנת לבחון את הדברים יש לברר קודם את המסד העובדתי וזאת ע"י חשיפת המידע המצוי בידי המשיבים.

סיכום

30. אשר על כן, מתבקש בית המשפט להורות למשיבים ליתן מענה מידי לבקשת חופש המידע שהגיש העותר ביום 13/3/2024: סימוכין 411820 המצורפת בנספח 1. 31. כמו כן, מתבקש בית המשפט להורות למשיבים לשלם לעותרים את הוצאות העתירה לרבות שכר טרחת עו"ד.

יהודה פואה, עו"ד

ב"כ העותרים

טבלת נספחים

מס' נספח	שם הנספח	עמ'
	תצהיר	7
1	העתק בקשת חופש המידע נשוא העתירה שהוגשה ביום 13.3.24	8-10
2	מכתב הארכה 1 ששלחו המשיבים ביום 11.4.24	11-12
3	מכתב תזכורת ששלחו העותרים למשיבים ביום 8.7.24	13-14
4	העתק אישור הגשת תלונה ליחידה ממשלתית לחופש המידע מיום 15.7.24	15-16
5	העתק טיוטת ההחלטה שנשלחה ע"י היחידה לעותר ולמשיבים מיום ד' אב תשפ"ד 8.8.24	17-19
6	ההחלטה שנשלחה ע"י היחידה לעותר ולמשיבים כי הינם מפירים את ההנחיות ולא תיקנו את הליקויים. מיום י"ז אב תשפ"ד 21.8.24	20-21
7	החלטה בבג"צ 1893-24 מיום 21.7.24	22-24

תצהיר

אני הח"מ, עו"ד יהודה פואה ת.ז. 036989986 לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי אם לא אעשה כן אחיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזה כדלקמן:

1. אני עושה תצהירי כתמיכה לעתירת חופש מידע אותה אני מגיש נגד צה"ל העוסק בדרישה לחייב את צה"ל לתת מידע בדבר הטפסים וההוראות החלים בנוגע לכריתות אשך של נפטרים בצה"ל.
2. למיטב ידיעתי ואמונתי הכתוב בעתירה הינו אמת.
3. זהו שמי זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

י'ה' ק'ג ט'א'ג

עו"ד יהודה פואה

אישור

אני הח"מ מיכאל ליטווק, עו"ד, מאשר/ת בזה כי ביום 25.8.24 הופיע בפני עו"ד יהודה פואה המוכר לי אישית ונושא ת.ז. שמספרה 036989986, ולאחר שהוזהרתי כי עליו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר נכונות הצהרתו לעיל וחתם עליה בפני.

מיכאל ליטווק, עו"ד

נספח מש/2

העתק דף המסרים

עמ' 20

מפקדת קצין משאבי אנוש ראשי
מחלקת נפגעים
ענף מטכלי:
טלפון 0305-5000
טלפון אזרחי: 03-6755000

עדכני לחודש ספטמבר 2024

תפוצת זירות/גזרות נפגעים

הנדון: נטילה ושימור זרע של נפטר - דגשים לשיח בע"פ של מודיע נפגעים - מלחמת "חרבות ברזל"

1. לאחר מסירת ההודעה למשפחה **יעדכנו** מודיעי הנפגעים **באופן יזום** את בת הזוג, או במקרים בהם החלל היה רווק את הוריו, באפשרות לנטילה ושימור של זרע נפטר ושימוש בו עפ"י הנוסח הבא:

"ברצוני להביא לידיעתכם כי קיימת אפשרות לנטילה ושימור של זרע נפטר".

2. **אם המשפחה מביעה התעניינות** לקבל פרטים נוספים יש להעביר את המסרים הבאים **בעל-פה**

בלבד:

- א. קיימת אפשרות לנטילה ושימור של זרע נפטר.
- ב. ככלל, בת זוג של נפטר רשאית לבקש ליטול את זרעו לאחר מותו ללא צורך בפנייה לבית המשפט, למעט במצבים שבהם יש התנגדות של בן משפחה להליך הנטילה שאז נדרש אישור מטעם בית משפט, כאמור.
- ג. בזמן מלחמת "חרבות ברזל" נקבע באופן זמני ("הוראת שעה") כי גם הוריו של החלל יוכלו לבקש ליטול זרע ללא צורך באישור בית המשפט (נקבע כי הוראת השעה תעמוד בתוקף כל עוד מצב המלחמה בעתו, ובכלל זאת מוכרז עדיין מצב חירום מיוחד בעורף). זאת, למעט במצבים שבהם ידוע על קיומה של בת זוג המתנגדת לנטילה או ידוע על קיומו של בן משפחה המתנגד לנטילה או כאשר קיימת מחלוקת בין ההורים עצמם ביחס לנטילה.
- ד. יודגש כי אישור לביצוע הליך נטילה ושימור של זרע אינו מהווה אישור לשימוש בזרע לשם הולדת ילד מזרעו של הנפטר וכי לצורך כך **נדרשת פנייה מתאימה לבית המשפט לענייני משפחה לשם קבלת אישור**. בית המשפט בוחן בהתאם למבחנים בפסיקה את רצונו המשווער של הנפטר להביא צאצא לעולם מזרעו לאחר מותו.

ה. הסיכוי למציאת זרע חי קשור באופן הדוק למרווח הזמן שבין מועד הפטירה לבין ביצוע ההליך. מדובר בפעולה פולשנית המתבצעת בבית חולים. ככל שתבקשו צה"ל יפנה לבית החולים התורן לביצוע ההליך בכפוף לחתימה על טופס משרד הבריאות.

ו. קיימת מורכבת הלכתית ביחס לנטילת זרע מנפטר. ככל שהמשפחה מביעה התעניינות – המשפחה רשאית כמובן להתייעץ בגורם הלכתי.

3. **ככל שנשאלים בנוגע להצעת חוק שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה** - בשנת 2023 קודמה הצעת חוק פרטית על ידי חברי כנסת בכנסת הקודמת. מתקיימים דיונים על קידום ההצעה גם בכנסת הזו, אך ישנן מחלוקות ולא ידוע מה הצפי להשלמת החקיקה בתקופה הקרובה. ההוראות החלות בהקשר הזה היום קבועות בהנחיית היועצת המשפטית לממשלה המפורסמת לציבור.

4. **הנחיות נוספות:**

א. בכל הודעה על חלל **יש לתעד** במערכת כי המשפחה עודכנה על האפשרות לנטילה ושימור זרע נפטר ואת תגובתם.

ב. יש לעדכן את מדור חללים בכל בקשה של משפחה לביצוע ההליך מהר ככל הניתן.

ג. ככל שהמשפחה מבקשת לבצע את ההליך, על הגורם שהודיע למשפחה לפרט למשפחה בעל פה את האמור בטופס משרד הבריאות, ולאחר מכן הגורם המסביר והמשפחה צריכים לחתום על הטופס (הטופס מצ"ב, המשמש גם לבת הזוג וגם להורים). אין צורך להחתים על גבי הפורמט הנמצא בתיק הטפסים.

יובהר כי אין להעביר את המסמך לידי המשפחה ומדובר בדגשים לשיח בעל-פה בלבד.

מרכז נפגעים

נספח מש/3

העתק טופס מבנק הזרע

עמ' 23

נספח ו'

-סודי-

כרטיס שומר זרע

תאריך: _____

כרטיס שומר מס' ת"ז _____

שם: _____ שנת לידה: _____

כתובת: _____ טלפון: _____

_____ - _____

מצב משפחתי: _____

סיבה להקפאה: _____

סוג טיפול: _____

מחלות אחרות: _____

אני הח"מ פונה אליכם בבקשה לאחסון ולשמירת מנות זרע מזרעי בבנק הזרע.

ידוע לי והוסבר לי כי הזרע ישמר בהתאם למידע הטכנולוגי הקיים היום בבית החולים.

כמו כן הוסבר לי כי אין מידע לגבי עמידות הזרע לתקופה ארוכה ותתכן פגיעה בטיבו ופעילותו של הזרע במהלך השנים. הוסברה לי האפשרות של כשל טכני בשמירת הזרע.

על אף האמור לעיל ולמרות ידיעתי המפורשת כי הזרע עלול להיהרס ולהיפגע, אני מעוניין למסור מזרעי ולשומרו בבנק הזרע – על חשבוני.

אני מתחייב לשלם את כל הסכומים הנגבים בבנק הזרע שידרשו על ידכם בתשלום מראש כפי שאדרש. במידה ולא אשלם, אני פוטר את הבנק מלאחסן את מנות הזרע שהקפאתי.

אני פוטר את המדינה, משרד הבריאות, המרכז הרפואי, בנק הזרע, ההנהלה, הצוות או כל גוף אחר מטעמו, מכל אחריות לכל נזק ישיר או עקיף שיגרם לזרע או עקב הרס הזרע או עקב שימוש בזרע האמור ותוצאות ההזרעה, הן לגבי האישה מקבלת הזרע והן לגבי ההיריון אם האישה תהרה והוולד שיוולד אם נולד.

רצון השומר (ימולא ע"י בגיר בלבד): _____

____ השימוש בזרע לצורך עצמי, יעשה בהתאם להוראותיי בכתב בלבד.

____ במידה ולא אוכל לתת הוראה מכל סיבה שהיא, לרבות פטירה, אני מאשר שימוש בזרעונים לצורך טיפולי פוריות לבת זוגי.

שם: _____ ת"ז: _____ קרבה: _____

טלפון: _____

במידה והנזכרת מעלה לא תפנה מיוזמתה עד שנה ממועד פטירתי לבנק הזרע, אני מביע את הסכמתי להפשרת הזרע הקפוא.

____ במקרה של פטירתי, אינני מאשר שימוש בזרעי הקפוא, ואני מורה לבנק הזרע להפשירו.

הובהר לי והבנתי שבעצם הקפאת הזרע אין התחייבות או הבטחה של בנק הזרע או נציגו להביא לידי הריון ולידה שמקורם בזרע המוקפא.

ניתן להשתמש בטופס זה כהוכחה לרשויות, כאישור הסכמתי לאבהות בתנאים האמורים לעיל.

ולראיה באתי על החתום: _____
חתימת מנהל בנק הזרע:

מקום החתימה: _____
תאריך החתימה: _____ שעת החתימה: _____

נספח ז'